

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

10 iunie 2021 *

„Trimitere preliminară – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48/CE – Risc de îndatorare excesivă – Articolul 8 – Obligația verificării de către creditor a bonității consumatorului – Articolul 23 – Caracterul efectiv, proporțional și descurajator al sancțiunii în cazul încălcării acestei obligații”

În cauza C-303/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Sąd Rejonowy w Opatowie I Wydział Cywilny (Tribunalul Districtual din Opatów, Secția întâi civilă, Polonia), prin decizia din 27 septembrie 2019, primită de Curte la 8 iulie 2020, în procedura

Ultimo Portfolio Investment (Luxemburg)

împotriva

KM,

cu participarea:

Prokuratura Okręgowa w Kielcach,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președinte de cameră, doamna C. Toader (raportoare) și domnul M. Safjan, judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Ultimo Portfolio Investment (Luxemburg) SA, de W. Kołozza, radca prawny;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de G. Goddin și A. Szmytkowska, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: polona.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 8 și 23 din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO 2008, L 133, p. 66).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Ultimo Portfolio Investment (Luxemburg) SA (denumită în continuare „Ultimo Portfolio Investment”), cesionar al Aasa Polska SA, pe de o parte, și KM, o persoană fizică, pe de altă parte, în legătură cu plata unei creanțe rezultate dintr-un contract de credit de consum.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (26) și (47) ale Directivei (UE) 2008/48 au următorul cuprins:

„(26) [...] Este important ca, în special pe piața de credit, care este în curs de extindere, creditorii să nu se lanseze într-un proces iresponsabil de acordare de împrumuturi sau să acorde credite fără evaluarea prealabilă a bonității, iar statele membre ar trebui să efectueze supravegherea necesară evitării unor astfel de conduite și să stabilească modalitățile necesare pentru sancționarea creditorilor în cazul în care aceștia se comportă astfel. [...] creditorii ar trebui să aibă răspunderea de a verifica individual bonitatea consumatorului. În acest scop, acestora ar trebui să li se permită folosirea informațiilor furnizate de către consumator nu numai pe durata întocmirii documentației de credit, dar și pe parcursul unui raport comercial de lungă durată cu respectivul consumator. Autoritățile statelor membre ar putea, de asemenea, să ofere creditorilor instrucțiuni și orientări corespunzătoare. Totodată, consumatorii ar trebui să acționeze cu prudență și să își respecte obligațiile contractuale.

[...]

(47) Statele membre ar trebui să stabilească norme privind sancțiunile aplicabile în cazurile de încălcare a dispozițiilor naționale adoptate în baza prezentei directive și să se asigure că acestea sunt puse în aplicare. Deși alegerea sancțiunilor rămâne la latitudinea statelor membre, sancțiunile prevăzute ar trebui să fie eficiente, proporționale și cu efect de descurajare.”

- 4 Articolul 8 din această directivă, intitulat „Obligația de a evalua bonitatea consumatorului”, prevede la alineatul (1) următoarele:

„Statele membre se asigură că, înainte de încheierea unui contract de credit, creditorul evaluează, atunci când este cazul, bonitatea consumatorului pe baza unui volum suficient de informații obținute de la consumator și, dacă este necesar, pe baza consultării bazei de date relevante. Statele membre a căror legislație prevede obligația evaluării bonității consumatorilor de către creditorii, pe baza consultării bazei de date relevante, pot menține această obligație.”

- 5 Articolul 23 din directiva menționată, intitulat „Sancțiuni”, prevede următoarele:

„Statele membre stabilesc normele de sancționare aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în temeiul prezentei directive și întreprind toate măsurile necesare pentru a asigura că acestea sunt aplicate. Aceste sancțiuni trebuie să fie eficiente, proporționale și cu efect de descurajare.”

Dreptul polonez

- 6 Ustawa o kredycie konsumenckim (Legea privind creditul de consum) din 12 mai 2011 (Dz. U. din 2011, nr. 126, poziția 715) a transpus Directiva 2008/48 în dreptul polonez. Articolul 9 din această lege, în versiunea aplicabilă cauzei principale (denumită în continuare „Legea privind creditul de consum”), prevede:
- „1. Înainte de a încheia contractul de credit, creditorul este obligat să evalueze bonitatea consumatorului.
2. Evaluarea bonității se realizează pe baza informațiilor obținute de la consumator sau pe baza consultării bazelor de date relevante ori a datelor deținute de creditor.
3. Consumatorul este obligat să prezinte, la solicitarea creditorului, documentele și informațiile necesare pentru evaluarea bonității.
4. În cazul în care creditorul este o bancă sau o altă instituție autorizată prin lege să acorde credite, evaluarea bonității este realizată în conformitate cu articolul 70 din Legea din 29 august 1997 – Legea bancară, precum și cu alte reglementări aplicabile acestor entități, cu respectarea alineatelor 1-3.”
- 7 Articolul 24 din ustawa – Kodeks wykroczeń (Legea privind adoptarea Codului contravențiilor) din 20 mai 1971 (denumită în continuare „Codul contravențiilor”) prevede următoarele:
- „1. Amenda este cuprinsă între 20 și 5 000 de zloți [polonezi (PLN)], dacă legea nu prevede altfel.
2. Atunci când o pedeapsă privativă de libertate sancționează o contravenție săvârșită cu scopul de a obține un câștig patrimonial, aceasta este însoțită de o amendă, cu excepția cazului în care aplicarea unei amenzi este inoportună.
3. Amenda se stabilește luând în considerare veniturile autorului, situația sa personală și familială, situația sa patrimonială și perspectivele sale de venituri.”
- 8 În temeiul articolului 45 alineatul 1 din acest cod, contravenția se prescrie dacă de la momentul săvârșirii acesteia a trecut un an, iar dacă în această perioadă a fost inițiată o procedură de sancționare, contravenția se prescrie după 2 ani de la încheierea acestei perioade.
- 9 Articolul 138c din codul menționat prevede următoarele:
- „1a. Persoanei care încheie un contract de credit de consum cu un consumator fără a respecta obligația de a evalua bonitatea i se aplică aceeași sancțiune (amendă).
- [...]
4. În cazul în care profesionistul nu este o persoană fizică, răspunderea prevăzută de alineatele 1-3 revine persoanei cu funcție de conducere sau persoanei abilitate să încheie contracte cu consumatorii.”
- 10 În temeiul articolului 5 din ustawa – Kodeks cywilny (Legea privind introducerea Codului civil) din 23 aprilie 1964, în versiunea aplicabilă cauzei principale, o instanță civilă poate, la cererea unei părți sau din oficiu, să respingă pretențiile reclamantului invocând dispoziția prin care se sancționează abuzul de drept.

- 11 Potrivit articolului 320 din Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (Legea privind Codul de procedură civilă) din 17 noiembrie 1964, în versiunea aplicabilă cauzei principale:

„În cazuri deosebit de justificate, instanța poate pronunța fracționarea în mai multe tranșe a executării prestației dispuse, iar în cazul livrării unui bun imobil sau al evacuării spațiilor poate stabili o dată adecvată pentru executarea prestației respective.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 12 Astfel cum rezultă din cererea de decizie preliminară, la 23 mai 2018, Aasa Polska, cu sediul în Varșovia (Polonia), și KM au încheiat un contract de credit de consum. Cuantumul acestui credit era de 5 000 PLN (aproximativ 1 080 de euro), iar suma totală care trebuia rambursată se ridica la 8 626,58 PLN (aproximativ 1 862 de euro). Această sumă era compusă din capitalul împrumutat, din dobânzile aferente întregii perioade de valabilitate a contractului, în cuantum de 536,58 PLN (aproximativ 115 euro), din cheltuielile de dosar în valoare de 2 490 PLN (aproximativ 537 de euro) și din costuri administrative care se ridicau la 600 PLN (aproximativ 130 de euro). Acest împrumut urma să fie rambursat în 24 de rate în cuantum de 408 PLN (aproximativ 88 de euro), în perioada cuprinsă între 22 iunie 2018 și 22 mai 2020.
- 13 Creanța rezultată din acest contract a fost cesionată de Aasa Polska către Ultimo Portfolio Investment, al cărei sediu se află în Luxemburg (Luxemburg).
- 14 La data încheierii contractului menționat, KM era debitoare a datorii rezultate din 23 de contracte de credit și de împrumut, care se ridicau la 261 850 PLN (aproximativ 56 500 de euro), cuantumul total al ratelor lunare care decurgeau din aceste datorii fiind de 8 198 PLN (aproximativ 1 770 de euro), soțul său fiind de asemenea debitor al datorii care decurgeau din 24 de contracte de credit și de împrumut. Datoriile rezultate din toate aceste contracte atingeau suma de 457 830 PLN (aproximativ 98 840 de euro), iar ratele lunare aferente se ridicau la 9 974,35 PLN (aproximativ 2 153 de euro). La aceeași dată, KM era angajată în temeiul unui contract de muncă și primea un salariu net de 2 300 PLN (aproximativ 500 de euro). Soțul său, care din motive de sănătate nu lucra, nu obținea niciun venit.
- 15 Sąd Rejonowy w Opatowie I Wydział Cywilny (Tribunalul Districtual din Opatów, Secția întâi civilă, Polonia), sesizat la 4 aprilie 2019 de Ultimo Portfolio Investment, cesionara unei creanțe de 7 139,76 PLN (aproximativ 1 540 de euro), majorată cu dobânzile legale, arată că contractul în discuție în litigiul principal a fost încheiat printr-un intermediar de credit și că Aasa Polska nu a verificat, înainte de încheierea acestui contract, nici situația patrimonială a lui KM, nici cuantumul datorii acesteia din urmă, în măsura în care, în cadrul întrevederii prealabile încheierii contractului menționat, nu a fost adresată nicio întrebare referitoare la această situație și nici cu privire la cuantumul veniturilor și al datorii familiei respective.
- 16 În cererea sa de decizie preliminară, această instanță arată că, deși a dispus, la 14 iunie 2019, ca Ultimo Portfolio Investment să îi furnizeze elemente suplimentare referitoare la acțiunile întreprinse de creditor pentru a evalua bonitatea lui KM, nu i-a fost comunicată nicio informație în această privință.
- 17 Instanța de trimitere arată că înțelege articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2008/48 în sensul că statele membre trebuie să se asigure că, înainte de încheierea contractului de credit, creditorul evaluează bonitatea consumatorului pe baza unui număr suficient de informații obținute, dacă este cazul, de la acesta din urmă și, dacă este necesar, prin consultarea bazei de date relevante. Pe de altă parte, în temeiul articolului 23 din această directivă, statele membre ar trebui să adopte un regim de sancțiuni efective, proporționale și cu efect de descurajare în cazul încălcării acestei obligații, luând toate măsurile necesare pentru a asigura că acestea sunt aplicate. Or, potrivit acestei instanțe, dreptul polonez în vigoare nu garantează respectarea acestor cerințe impuse de directiva menționată.

- 18 Astfel, instanța menționată arată că articolul 138c alineatele 1a și 4 din Codul contravențiilor sancționează nerespectarea obligației de examinare a bonității consumatorului numai prin aplicarea amenzii prevăzute la articolul 24 din acest cod. În plus, în temeiul articolului 45 din acest cod, amenda respectivă ar fi prescrisă rapid. Aceasta semnaleză de asemenea că legislația națională nu prevede angajarea răspunderii creditorilor în calitate de persoane juridice care au încheiat contracte de împrumut, ci numai a persoanelor fizice, precum persoana cu funcții de conducere sau persoana abilitată de creditor să încheie contracte cu consumatorii.
- 19 Prin urmare, instanța de trimitere se întreabă dacă sancțiunea prevăzută de Codul contravențiilor îndeplinește cerințele stabilite de Directiva 2008/48 și are îndoieli cu privire la caracterul efectiv, proporțional și descurajator al acestei sancțiuni în cazul încălcării obligației de verificare de către creditor a bonității consumatorului.
- 20 În aceste condiții, Sąd Rejonowy w Opatowie (Tribunalul Districtual din Opatów, Secția întâi civilă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Sanțiunea contravențională prevăzută la articolul 138c alineatul 1[a] din [Codul contravențiilor] pentru nerespectarea obligației de evaluare a bonității consumatorului, prevăzută la articolul 8 alineatul (1) din Directiva [2008/48], constituie o îndeplinire adecvată și suficientă a obligației, impuse statelor membre prin articolul 23 din aceeași directivă, de a stabili în dreptul intern sancțiuni efective, proporționale și cu efect de descurajare pentru încălcarea de către creditor a obligației de evaluare a bonității consumatorului?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

- 21 Ultimo Portfolio Investment și guvernul polonez consideră în esență, cu titlu principal, că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă, întrucât instanța de trimitere, care este o instanță civilă, sesizată cu un litigiu în materie civilă, nu este competentă să îi aplice, dacă este cazul, unui creditor profesionist pedeapsa amenzii în temeiul Codului contravențiilor.
- 22 Din jurisprudența Curții reiese că, în cadrul cooperării dintre aceasta din urmă și instanțele naționale în temeiul articolului 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea unei dispoziții a dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe.
- 23 În consecință, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de relevanță. Respingerea de către Curte a unei cereri de decizie preliminară formulate de o instanță națională este posibilă numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 septembrie 2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punctul 38 și jurisprudența citată).

- 24 În speță, din cererea de decizie preliminară reiese că instanța de trimitere ridică problema sensului și a domeniului de aplicare al unei dispoziții de drept al Uniunii, în speță articolul 23 din Directiva 2008/48, solicitând Curții să îi ofere o interpretare a acesteia. Instanța menționată a expus corespunzător și precis împrejurările de fapt care se află la originea litigiului principal, precum și cadrul juridic al cauzei principale din care reiese că întrebarea adresată nu are un caracter ipotetic.
- 25 În plus, deși Ultimo Portfolio Investment și guvernul polonez susțin printre altele că, potrivit normelor de procedură poloneze, o instanță civilă care soluționează o cauză civilă nu poate aplica sancțiunile prevăzute de Codul contravențiilor și că sancțiunea prevăzută la articolul 138c alineatul 1a din acest cod nu poate fi aplicată decât de o instanță penală, trebuie amintit că Curtea este în special abilitată să se pronunțe numai cu privire la interpretarea sau la validitatea unui text al Uniunii, pe baza situației de fapt care îi este prezentată de instanța națională. În schimb, este de competența exclusivă a instanței de trimitere să interpreteze legislația națională (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 martie 2021, Firma Z, C-802/19, EU:C:2021:195, punctul 37).
- 26 Prin urmare, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

- 27 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 23 din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că examinarea caracterului efectiv, proporțional și descurajator al sancțiunilor prevăzute de acest articol în cazul printre altele al nerespectării obligației de examinare a bonității consumatorului, prevăzută la articolul 8 din această directivă, trebuie efectuată ținând seama numai de dispoziția din dreptul național adoptată în mod specific cu ocazia transpunerii directivei menționate.
- 28 Din cuprinsul articolului 8 alineatul (1) din Directiva 2008/48 reiese că, anterior încheierii unui contract de credit, creditorul are obligația să evalueze bonitatea consumatorului, iar această obligație poate, dacă este cazul, să includă consultarea bazelor de date relevante. Această obligație urmărește de asemenea să îl responsabilizeze pe creditor și să evite acordarea de către acesta a unui credit unor consumatori insolvabili (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, punctul 43, Hotărârea din 6 iunie 2019, Schyns, C-58/18, EU:C:2019:467, punctul 40, și Hotărârea din 5 martie 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 20).
- 29 O asemenea obligație, întrucât urmărește protejarea consumatorilor împotriva riscurilor de îndatorare excesivă și de insolvabilitate, are o importanță fundamentală pentru acești consumatori (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 iunie 2019, Schyns, C-58/18, EU:C:2019:467, punctul 41, și Hotărârea din 5 martie 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 21, precum și jurisprudența citată).
- 30 Articolul 23 din Directiva 2008/48 prevede, pe de o parte, că normele de sancționare aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în aplicarea articolului 8 din această directivă trebuie stabilite astfel încât sancțiunile să fie efective, proporționale și cu efect de descurajare și, pe de altă parte, ca statele membre să ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că acestea sunt aplicate. În aceste limite, alegerea respectivelor norme de sancționare rămâne la latitudinea statelor membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 septembrie 2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punctul 59 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 5 martie 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 24 și jurisprudența citată).

- 31 Deși nelămuririle instanței de trimitere vizează în speță numai sancțiunea care rezultă din coroborarea articolelor 24 și 138c din Codul contravențiilor, reiese din observațiile scrise prezentate în fața Curții, sub rezerva unei confirmări de către instanța de trimitere, că dreptul polonez prevede un anumit număr de alte sancțiuni, în special sancțiuni civile, pe care instanțele naționale le pot aplica în cazul nerespectării obligației de verificare a bonității consumatorului.
- 32 În primul rând, deși este cert că o amendă poate să constituie o sancțiune descurajatoare, caracterul redus al cuantumului său poate totuși să facă această sancțiune insuficientă. Totodată, împrejurarea că numai persoanele fizice fac obiectul unei astfel de sancțiuni poate constitui indiciul unor carențe ale legislației în cauză (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 martie 2020, Bank BGŻ BNP Paribas, C-183/18, EU:C:2020:153, punctul 48 și jurisprudența citată). Pe de altă parte, pentru ca o sancțiune să fie efectivă și descurajatoare, contravenienții trebuie să fie privați de avantajele economice care decurg din încălcările pe care le-au săvârșit [a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 februarie 2021, K. M. (Sancțiuni aplicate comandantului de navă), C-77/20, EU:C:2021:112, punctul 48]. În sfârșit și mai ales, o asemenea sancțiune nu este de natură să asigure în mod suficient de efectiv protecția consumatorilor împotriva riscurilor de îndatorare excesivă și de insolvență urmărită de Directiva 2008/48 dacă ea nu are un impact asupra situației unui consumator căruia i s-ar fi acordat un credit cu încălcarea articolului 8 din această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 38).
- 33 Acestea fiind spuse, în al doilea rând, trebuie amintit că, în temeiul articolului 288 al treilea paragraf TFUE, deși o directivă este obligatorie pentru fiecare stat membru destinat cu privire la rezultatul care trebuie atins, ea lasă autorităților naționale competența în ceea ce privește forma și mijloacele (Hotărârea din 21 aprilie 2016, Radlinger et Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punctul 76, precum și jurisprudența citată).
- 34 Astfel, transpunerea unei directive nu impune în mod obligatoriu adoptarea unei măsuri legislative în fiecare stat membru. În special, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, existența unor principii generale sau a unor norme generale poate face superflua transpunerea prin acte cu putere de lege sau prin acte administrative suplimentare specifice, cu condiția însă ca aceste norme să garanteze efectiv aplicarea deplină a acestei directive și ca, în cazul în care dispoziția în cauză din directiva menționată urmărește să confere drepturi particularilor, situația juridică ce rezultă din aceste principii să fie suficient de precisă și de clară, iar beneficiarilor să li se ofere posibilitatea să își cunoască pe deplin drepturile, precum și, dacă este cazul, să se prevaleze de acestea în fața instanțelor naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 decembrie 2009, Comisia/Belgia, C-475/08, EU:C:2009:751, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 35 În consecință, pentru a stabili dacă o reglementare națională pune în aplicare în mod suficient obligațiile rezultate dintr-o anumită directivă, trebuie să se ia în considerare nu numai reglementarea adoptată în mod specific în vederea transunerii acestei directive, ci și ansamblul normelor juridice disponibile și aplicabile.
- 36 Astfel, din jurisprudența Curții rezultă că, deși articolul 23 din Directiva 2008/48 impune ca sancțiunile să fie descurajatoare, instanțele trebuie de asemenea să dispună de o putere de apreciere care să le permită să aleagă, în funcție de împrejurările speței, măsura proporțională cu gravitatea nerespectării obligației constatate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, punctul 63, și Hotărârea din 5 martie 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 26). Instanțele naționale trebuie, așadar, să ia în considerare ansamblul normelor de drept național și să le interpreteze, în măsura posibilului, în lumina modului de redactare și a finalității acestei directive, pentru a obține un rezultat compatibil cu obiectivele pe care le urmărește (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 martie 2014, LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, punctul 54, și Hotărârea din 5 martie 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 41).

- 37 Din moment ce legiuitorul național a prevăzut, precum în speță, pentru a sancționa o încălcare a obligației de verificare a bonității consumatorului, pe lângă o sancțiune introdusă în Codul contravențiilor, sancțiuni de drept civil susceptibile să fie benefice pentru consumatorul vizat, aceste sancțiuni trebuie, având în vedere importanța deosebită acordată de Directiva 2008/48 protecției consumatorilor, să fie puse în aplicare cu respectarea principiului efectivității (Hotărârea din 5 martie 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 39).
- 38 În speță, din dosarul de care dispune Curtea și sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere rezultă că printre dispozițiile prevăzute de reglementarea națională figurează decăderea din dreptul la dobânzi, fracționarea executării contractului în tranșe nepurtătoare de dobânzi și nulitatea anumitor clauze în temeiul reglementării naționale de transpunere a Directivei 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273) sau a Directivei 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO 2005, L 149, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 260).
- 39 În ceea ce privește, mai întâi, decăderea din dreptul la dobânzi, Curtea a declarat deja că acest tip de sancțiune, prevăzut de reglementarea națională, trebuie considerat proporțional, în sensul articolului 23 din Directiva 2008/48, în ceea ce privește cazul unei încălcări de către creditor a unei obligații care prezintă o importanță esențială în contextul acestei directive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, punctele 69-71, precum și jurisprudența citată).
- 40 Or, astfel cum s-a arătat la punctele 29 și 30 din prezenta hotărâre, obligația de verificare a bonității consumatorului, prevăzută la articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2008/48, are o asemenea importanță esențială.
- 41 În continuare, în ceea ce privește fracționarea executării contractului, aceasta poate permite să se țină seama de situația consumatorului și să se evite ca acesta din urmă să fie expus unor consecințe deosebit de prejudiciabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2019, Abanca Corporación Bancaria și Bankia, C-70/17 și C-179/17, EU:C:2019:250, punctele 56, 58 și 59, precum și jurisprudența citată).
- 42 În sfârșit, pentru a îndeplini cerințele stabilite la articolul 23 din Directiva 2008/48, instanța de trimitere poate proceda la o aplicare coroborată a acesteia cu Directiva 93/13, pentru a ajunge, dacă este cazul, la concluzia că clauzele referitoare la costurile exorbitante nu creează obligații pentru consumator (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 septembrie 2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 și C-252/19, EU:C:2020:631, punctul 97).
- 43 Cu această ocazie, instanța de trimitere trebuie să verifice dacă aplicarea sancțiunii prevăzute de Directiva 93/13 nu este mai puțin avantajoasă pentru consumator decât o simplă sancțiune care constă în decăderea din dreptul la dobânzi, prevăzută de reglementarea națională în temeiul articolului 23 din Directiva 2008/48 (a se vedea în acest sens Ordonanța din 16 noiembrie 2010, Pohotovost, C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 77).
- 44 În aceeași ordine de idei, Curtea a declarat deja că constatarea caracterului neloial al unei practici comerciale, în sensul Directivei 2005/29, constituie un element printre altele pe care instanța competentă își poate întemeia aprecierea privind caracterul abuziv, în sensul Directivei 93/13, al clauzelor contractului referitoare la această practică ce figurează în contractul dintre profesionist și

consumator (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 martie 2012, Pereničová și Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, punctul 47, precum și hotărârea de astăzi BNP Paribas Personal Finance, C-776/19-C-782/19, punctul 76).

- 45 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 23 din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că examinarea caracterului efectiv, proporțional și descurajator al sancțiunilor prevăzute de această dispoziție printre altele în cazul nerespectării obligației, prevăzută la articolul 8 din această directivă, de examinare a bonității consumatorului trebuie efectuată ținând seama, potrivit articolului 288 al treilea paragraf TFUE, nu numai de dispoziția adoptată în mod specific, în dreptul național, pentru transpunerea directivei menționate, ci și de ansamblul dispozițiilor acestui drept, interpretându-le, în măsura posibilului, în lumina textului și a obiectivelor aceleiași directive, astfel încât respectivele sancțiuni să îndeplinească cerințele stabilite la articolul 23 din aceasta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 46 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Articolul 23 din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului trebuie interpretat în sensul că examinarea caracterului efectiv, proporțional și descurajator al sancțiunilor prevăzute de această dispoziție printre altele în cazul nerespectării obligației, prevăzută la articolul 8 din această directivă, de examinare a bonității consumatorului trebuie efectuată ținând seama, potrivit articolului 288 al treilea paragraf TFUE, nu numai de dispoziția adoptată în mod specific, în dreptul național, pentru transpunerea directivei menționate, ci și de ansamblul dispozițiilor acestui drept, interpretându-le, în măsura posibilului, în lumina textului și a obiectivelor aceleiași directive, astfel încât respectivele sancțiuni să îndeplinească cerințele stabilite la articolul 23 din aceasta.

Semnături